

«Μετά το πρόγραμμα» Σχέδιο Διατήρησης

AFTER LIFE Conservation Plan ANDROSSPA

Διαχείριση της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) της Άνδρου με σκοπό την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης 4 ειδών πτηνών προτεραιότητας.

0

Φεβρουάριος 2017

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT

1.1 Ιστορικό

Το πρόγραμμα LIFE για την διαχείριση της Ζώνης Ειδικής Προστασίας της Άνδρου (ΖΕΠ) υλοποιείται από τον Δήμο Άνδρου από τα τέλη του 2011 έως τις αρχές του 2017, με την συνεργασία της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας και της Εταιρίας Συμβούλων Περιβάλλοντος ΝCC ΕΠΕ. Οι οικονομικοί πόροι προέρχονται από το χρηματοδοτικό μέσο LIFE της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την σημαντική οικονομική συνδρομή του Πράσινου Ταμείου.

Στόχος του προγράμματος είναι η εφαρμογή μέτρων διατήρησης για την άμεση προστασία 4 ειδών πτηνών προτεραιότητας στην ΖΕΠ της Άνδρου, μέσω της πρότασης, της δημιουργίας και της δοκιμαστικής λειτουργίας σε επιχειρησιακή κλίμακα, ενός καλά δομημένου, αποτελεσματικού, κοινωνικά αποδεκτού και οικονομικά βιώσιμου Συστήματος Διαχείρισης της ΖΕΠ. Το Σύστημα αυτό πρέπει να είναι ικανό να συντονίζει τις δραστηριότητες των αρμόδιων αρχών στο χώρο της ΖΕΠ και να υλοποιήσει τα βασικά μέτρα διαχείρισης, δηλαδή τα μέτρα που θεωρούνται απολύτως αναγκαία για την επίτευξη της ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών προτεραιότητας στην ΖΕΠ.

Παράλληλη στόχευση αποτελεί η ανάδειξη της ανδριώτικης βιοποικιλότητας, δηλαδή της χλωρίδας, της πανίδας και των οικοσυστημάτων της Άνδρου και των γύρω νησίδων, με τρόπο που θα είναι κατανοητός και αποδεκτός από την τοπική κοινωνία και θα βοηθήσει το νησί να αξιοποιήσει τις ιδιαίτερες αξίες της φυσικής κληρονομιάς για να φτιάξει ένα ακόμα καλύτερο και ελκυστικότερο τουριστικό προϊόν, και να προσελκύσει ποιοτικό τουρισμό. Έτσι, θα βοηθήσει στον καλύτερο αναπτυξιακό σχεδιασμό του νησιού, σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις της βιοποικιλότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις αξίες και ιδιαιτερότητες του ανδριώτικου πολιτισμού και τοπίου.

1

Στους ειδικούς στόχους του προγράμματος συγκαταλέγονται:

- Η παραγωγή βασικών εργαλείων διαχείρισης και υποδομής της ΖΕΠ, με πρώτο από αυτά το Σχέδιο Διαχείρισης της ΖΕΠ που θα προδιαγράψει το καθεστώς διαχείρισής της και τα αναγκαία διαχειριστικά μέτρα που πρέπει να υλοποιηθούν σε ορίζοντα πενταετίας.
- Η μακροπρόθεσμη διαχείριση της ΖΕΠ της Άνδρου και η άμεση προστασία του Μαυροπετρίτη (*Falco eleonora*), του Σπιζαετού (*Hieraaetus fasciatus*), του Αιγαιόγλαρου (*Larus audouinii*) και του Θαλασσοκόρακα (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), μέσω στοχευμένων δράσεων πεδίου.
- Η εκτεταμένη εκστρατεία ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού και των εμπλεκόμενων φορέων για την διάδοση της προσέγγισης του έργου και των αποτελεσμάτων στην τοπική κοινωνία, τους επισκέπτες και το ευρύ κοινό.

Για να πετύχει αυτούς τους φιλόδοξους στόχους το πρόγραμμα προχώρησε στην εκπόνηση ερευνών και μελετών για την καταγραφή των αξιόλογων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που βοηθούν στη διατήρηση και προστασία τους.

Για την τεκμηρίωση και διατήρηση της τοπικής βιοποικιλότητας δημιουργήθηκε το Σχέδιο Διαχείρισης, με συμμετοχή έμπειρων ειδικών επιστημόνων, που υποβλήθηκε στο

Υπουργείο Περιβάλλοντος προς έγκριση, προκειμένου η περιοχή να αποκτήσει θεσμικό καθεστώς προστασίας και να προστατευτεί από βλαπτικές υποδομές και δραστηριότητες.

Επίσης υλοποιήθηκαν μια σειρά από συμπληρωματικές μελέτες σχετικά με την χερσαία βιοποικιλότητα, την θαλάσσια Ποσειδωνία, την χλωρίδα, τους οικοτόπους του νησιού, την χαρτογράφηση ευαισθησίας για την καταγραφή των επικίνδυνων υποδομών για την ορνιθοπανίδα, καθώς και μελέτη σκοπιμότητας για την μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα και διαχείριση της ΖΕΠ Άνδρου. Ακόμη, σε συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο της Αθήνας, έγινε συστηματική καταγραφή των τοπικών φυτικών ποικιλιών, δημιουργήθηκε Τράπεζα Σπόρων Άνδρου για την διάσωση του τοπικού γενετικού υλικού, ενώ με την βοήθεια της Καϊρείου Βιβλιοθήκης έγινε στοχευμένη καλλιέργεια για την αναπαραγωγή επιλεγμένων σπόρων.

Στο σύνολο των παραδοτέων εμπεριέχονται ακόμη θεματικά Σχέδια Δράσης, που αφορούν τα τέσσερα είδη προτεραιότητας του προγράμματος, την εξάλειψη αρουραίων από τις νησίδες της Άνδρου, τον έλεγχο του πληθυσμού του Ασημόγλαρου, την αύξηση των διαθέσιμων θέσεων φωλιάσματος στις νησίδες της Άνδρου, την τοποθέτηση αγκυροβολίων φιλικών προς τα λιβάδια Ποσειδωνίας, την παρακολούθηση των ειδών της ορνιθοπανίδας της Άνδρου, την φύλαξη της Ζώνης Ειδικής Προστασίας Άνδρου και την αποκατάσταση των υγροτόπων του νησιού.

Στις έρευνες και μελέτες του προγράμματος έχουν συμμετάσχει περισσότεροι από 30 ειδικοί επιστήμονες και τεχνικοί.

Πέρα από τις έρευνες και μελέτες που σαφώς και μπορούν να βοηθήσουν στον καλύτερο αναπτυξιακό σχεδιασμό του νησιού, αλλά και στην προστασία των πολύτιμων στοιχείων και οικοσυστημάτων του, το πρόγραμμα υλοποίησε μια σειρά από δράσεις:

- Φυτεύθηκαν συστάδες θαμνώδους βλάστησης και τοποθετήθηκαν πάνω από 200 τεχνητές φωλιές για τα είδη πουλιών που αναπαράγονται στις νησίδες για την αύξηση των θέσεων φωλιάσματος του Μαυροπετρίτη και του Θαλασσοκόρακα
- Καλλιεργήθηκαν 100 στρέμματα εγκαταλειμμένων αναβαθμίδων για την βελτίωση των περιοχών τροφοληψίας του Σπιζαετού και του Μαυροπετρίτη και δημιουργήθηκαν μικρές υδατοσυλλογές κοντά σε αυτές για την παροχή πόσιμου νερού
- Δημιουργήθηκε επισκέψιμος αγροτικός κήπος (κτήμα Αγαδάκη της Καϊρείου Βιβλιοθήκης), με σκοπό την καλλιέργεια και πολλαπλασιασμό του γενετικού υλικού της τοπικής τράπεζας σπόρων
- Έγινε απομάκρυνση των αρουραίων και έλεγχος πληθυσμών Ασημόγλαρων σε κύριες αποικίες του Μαυροπετρίτη, του Αιγαιόγλαρου και του Θαλασσοκόρακα σε νησίδες, για τον μετριασμό της θήρευσης των αυγών/νεοσσών και τον ανταγωνισμό για τροφή
- Εγκαταστάθηκαν αγκυροβόλια σκαφών που δεν βλάπτουν τα λιβάδια Ποσειδωνίας σε επιλεγμένους όρμους της νήσου Άνδρου (Κυπρί, Κρεμμύδες, Αχλα)
- Αποτυπώθηκαν τοπογραφικά τέσσερις υγρότοποι (Βόρη, Αχλα, Καντούνι, Κρεμμύδες), οριοθετήθηκαν και έγιναν περιορισμένης κλίμακας παρεμβάσεις προστασίας-αποκατάστασης, για την αύξηση της διαθεσιμότητας νερού και της ποιότητας των ενδιαιτημάτων των εντόμων που αποτελούν τροφή του

2

Μαυροπετρίτη. Παράλληλα, δημιουργήθηκαν θέσεις ορνιθοπαρατήρησης με κατάλληλη σήμανση για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών

- Επισκευάστηκαν και λειτουργούν τρεις παλαιοί και εγκαταλειμμένοι περιστεριώνες για την αύξηση της διαθεσιμότητας της τροφής του Σπιζαετού
- Ιδρύθηκε και λειτουργεί πιλοτικά η Επιτροπή Διαχείρισης ΖΕΠ, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους, τοπικών, περιφερειακών και εθνικών φορέων και υπηρεσιών του Δήμου Άνδρου, η οποία έχει τον σκοπό τον συντονισμό της διαχείρισης της ΖΕΠ
- Λειτουργήσε πρόγραμμα συστηματικής επιτήρησης-φύλαξης της ΖΕΠ με κατάλληλα τεχνικά μέσα (εξοπλισμένο σκάφος, αυτοκίνητο 4x4, εξοπλισμός παρακολούθησης/εποπτείας)
- Δημιουργήθηκε Κέντρο Πρώτων Βοηθειών για την άγρια ζωή, όπου και με την βοήθεια εθελοντών γίνεται η αρχική εκτίμηση της κατάστασης και δίνεται η αρχική επείγουσα υποστήριξη σε τραυματισμένα είδη πριν αυτά μεταφερθούν για νοσηλεία, εφόσον είναι απαραίτητο, σε κατάλληλες δομές εκτός Άνδρου.

Για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών του νησιού για τις δράσεις του προγράμματος και την μοναδικότητα του φυσικού περιβάλλοντος και του τοπίου της Άνδρου, υλοποιήθηκε εκστρατεία ενημέρωσης που περιέλαβε:

- Παραγωγή φυλλαδίων και άλλου ενημερωτικού υλικού, τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων σε επιλεγμένα σημεία της Άνδρου
- Παραγωγή πολυτελούς λευκώματος, ντοκιμαντέρ και βιντεοκλίπ
- Λειτουργία της ιστοσελίδας του προγράμματος και χρήση των ηλεκτρονικών μέσων κοινωνικής δικτύωσης και του διαδικτύου
- Λειτουργία Κέντρου Ενημέρωσης για το πρόγραμμα και το περιβάλλον του νησιού
- Παραγωγή υλικού περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για τα σχολεία της Άνδρου, των Κυκλάδων καθώς και άλλων περιοχών της Ελλάδας, με θέμα την φύση του νησιού
- Διοργάνωση παρουσιάσεων, εκθέσεων και ανοιχτών στο κοινό εκδηλώσεων και ημερίδων για ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών για το πρόγραμμα
- Δελτία τύπου, περιοδικές εκδόσεις (newsletter)

Σε ότι αφορά στα σημαντικότερα συγκεκριμένα – απτά αποτελέσματα που μένουν στην περιοχή μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος LIFE ANDROSSPA, θα μπορούσαμε να απαριθμήσουμε:

- Σχέδιο Διαχείρισης της ΖΕΠ που βρίσκεται σε φάση τελικής υπογραφής Υπουργικής Απόφασης για τη θεσμοθέτηση προστατευόμενης περιοχής στην Άνδρο (θα ακολουθήσει Προεδρικό Διάταγμα προστασίας)
- Επιτροπή Διαχείρισης ΖΕΠ και σχέδιο επιτήρησης-φύλαξης, για αποτελεσματική προστασία των προστατευόμενων περιοχών του νησιού
- Προσωπικό του Δήμου Άνδρου εκπαιδευμένο και καταρτισμένο στην διαχείριση και επιτήρηση της ΖΕΠ
- Καθιερωμένη συνεργασία τοπικών και εθνικών φορέων, καθώς και ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων στα θέματα έρευνας και διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος της Άνδρου

- Συμπληρωματικές μελέτες, επιστημονικές καταγραφές, χάρτες, αναφορές και άλλο υλικό τεκμηρίωσης που αναδεικνύει την Άνδρο ως μία από τις σημαντικότερες φυσικές περιοχές της Ελλάδας
- Σχέδιο προστασίας και ανάδειξης των υγροτόπων του νησιού, μαζί με συγκεκριμένες παρεμβάσεις ανάδειξης και ερμηνείας (μονοπάτια, επιγραφές, φυλλάδια) για τους σημαντικότερους από αυτούς
- Σχέδιο προστασίας της θαλάσσιας Ποσειδωνίας με κατάλληλα αγκυροβόλια σκαφών
- Αξιόλογος εξοπλισμός: αυτοκίνητο 4x4, τρακτέρ, σκάφος εξοπλισμένο με πληθώρα ηλεκτρονικών βοηθημάτων και μεγάλη επιχειρησιακή ικανότητα
- Θέσεις ορνιθοπαρατήρησης και φωλιάσματος για τα απειλούμενα είδη θαλασσοπουλιών και τον Μαυροπετρίτη, απαλλαγμένες από χερσαίους θηρευτές, ικανές να προσελκύσουν οικοτουρίστες και ορνιθοπαρατηρητές από όλο τον κόσμο στην Άνδρο
- Επαναλειτουργία τριών εγκαταλειμμένων περιστεριώνων και επανακαλλιέργεια εγκαταλειμμένων αναβαθμίδων σε έκταση 100 στρεμμάτων
- Έντυπα, λεύκωμα, φυλλάδια ενημέρωσης και ντοκιμαντέρ για τη φύση της Άνδρου
- Υλικό περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για τα σχολεία της Άνδρου και της ευρύτερης περιοχής
- Οργανωμένο Κέντρο Ενημέρωσης για τους επισκέπτες του νησιού και πλήρως εξοπλισμένο Κέντρο Πρώτων Βοηθειών άγριας ζωής
- Δίκτυο τοπικών εθελοντών για την προστασία της ΖΕΠ με την βοήθεια της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας

Συνοψίζοντας, είναι σκόπιμο να παρατεθούν κάποια από τα μοναδικά στοιχεία της φυσικής κληρονομιάς της Άνδρου που αναδεικνύονται από το πρόγραμμα και για τα οποία το νησί έχει κάθε λόγο να υπερηφανεύεται στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς:

4

- Τα ενδημικά φυτά, τα σπάνια αγριολούλουδα και παρουσία οικοτόπων προτεραιότητας (π.χ. λιβάδια Ποσειδωνίας, σκλήθρα)
- Ένας από τους σημαντικότερους πληθυσμούς Μαυροπετρίτη στον κόσμο
- Σημαντικός πληθυσμός του Σπιζαετού και των άλλων ειδών αετών που απαντώνται στο νησί
- Η Μεσογειακή Φώκια που παρουσιάζει σημαντικούς πληθυσμούς μαζί με την γειτονική Γυάρο
- Τα μεταναστευτικά πουλιά της Άνδρου
- Τα πλούσια θαλάσσια λιβάδια Ποσειδωνίας
- Η πλούσια χλωρίδα με τα μοναδικά δάση σκλήθρων
- Η πανίδα του νησιού, εν πολλοίς άγνωστη στους περισσότερους
- Οι μοναδικοί νησιωτικοί υγρότοποι και οι αρχαιολογικοί χώροι του νησιού
- Τα αξιόλογα αγροτικά και κτηνοτροφικά προϊόντα της ανδριώτικης γης

Όλα αυτά είναι στοιχεία που σαφώς και μπορούν να βοηθήσουν αναπτυξιακά το νησί και που εδώ και χρόνια περίμεναν υπομονετικά να ανακαλυφθούν, να εκτιμηθούν και να αναδειχθούν. Το πρόγραμμα LIFE τα κατέγραψε και βοήθησε την τοπική κοινωνία και τους επισκέπτες του νησιού να συνειδητοποιήσουν και να εκτιμήσουν την αξία, μοναδικότητα και ευαισθησία του τόπου. Το πρόγραμμα έδειξε με πραγματικά παραδείγματα ότι είναι

προς το συμφέρον του νησιού να πορευτεί από εδώ και πέρα προσέχοντας ως κόρη οφθαλμού τα μοναδικά αυτά στοιχεία, που μπορούν να συμβάλλουν σε μια πιο αισιόδοξη και αξιοβίωτη αναπτυξιακή προοπτική. Άλλωστε, αυτή η ανάδειξη του περιβαλλοντικού αποθέματος του νησιού βοήθησε στην κατάθεση και έγκριση και νέων φιλόδοξων περιβαλλοντικών προγραμμάτων για την Άνδρο.

1.2 Ανάλυση SWOT

1.2.1 Δυνατά σημεία

- Μοναδικά στοιχεία φυσικής, αγροτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, τα οποία έχουν τεκμηριωθεί και αναλυθεί στο πλαίσιο του Σχεδίου Διαχείρισης και των θεματικών σχεδίων
- Υπουργική Απόφαση που κατοχυρώνει την προστασία των πολύτιμων στοιχείων της περιοχής.
- Συνεργασία τοπικής ομάδας με κεντρικές υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και με το Πράσινο Ταμείο
- Εκπαιδευμένη τοπική ομάδα στελεχών του Δήμου Άνδρου και ευαισθητοποιημένη πολιτική ηγεσία
- Εκπαιδευμένη τοπική ομάδα εθελοντών
- Συνεργασία της ομάδας του Δήμου με έμπειρους, εξειδικευμένους και αξιόπιστους φορείς (Ορνιθολογική, Πανεπιστήμιο Αθήνας, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, NCC, MoM, WWF, κ.α.)
- Επιχειρησιακή ικανότητα και εμπειρία μέσω συνεργασίας με άλλα προγράμματα
- Αποκαταστημένα οικοσυστήματα στις νησίδες της Άνδρου
- Ενημερωτικό – εκπαιδευτικό υλικό για τη βιοποικιλότητα
- Η Άνδρος έχει ήδη γίνει ευρωπαϊκός προορισμός για περιπατητικό τουρισμό, με αυξητικές τάσεις και στον ορνιθοτουρισμό
- Επεξεργασμένη πληροφορία και προχωρημένη τοπική συζήτηση σχετικά με τις δυνατότητες ανάπτυξης της καλλιέργειας τοπικών ποικιλιών και άλλων τοπικών προϊόντων

1.2.2 Αδυναμίες

- Η ευρύτερη οικονομική δυσπραγία δεν έχει επιτρέψει την εκκίνηση παραγωγικών δραστηριοτήτων στην γεωργία και στην κτηνοτροφία
- Οι αγκυλώσεις της γραφειοκρατίας και της νομοθεσίας δεν έχουν επιτρέψει την πλήρη αξιοποίηση των προτάσεων του σχεδίου διαχείρισης
- Γραφειοκρατικά ζητήματα και παγιωμένες κοινωνικές αντιλήψεις δεν επιτρέπουν την πλήρη αποκατάσταση και ανάδειξη των υδροτοπικών πόρων του νησιού
- Γενικότερα, οι ρυθμοί διάχυσης των περιβαλλοντικών θεμάτων, στόχων και αποτελεσμάτων, υιοθέτησης προτεινόμενων αλλαγών και η εφαρμογή καλών πρακτικών από την τοπική κοινωνία, παραμένουν αργοί

1.2.3 Ευκαιρίες

- Η παρατεινόμενη οικονομική κρίση κάνει πιο εύκολο τον επαναπροσανατολισμό του παραγωγικού μοντέλου.

- Η ηγεσία και τα στελέχη του Δήμου Άνδρου έχουν εμπεδώσει την σημασία και το δυναμικό της βιοποικιλότητας του νησιού, ως μοχλού για τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη.
- Η θεσμοθέτηση της προστασίας θα επιτρέψει την προσέλκυση στοχευμένων στη βιοποικιλότητα ευρωπαϊκών πόρων, ενώ παράλληλα θα βοηθήσει στην προώθηση «περιβαλλοντικά φιλικών» τοπικών προϊόντων.
- Ο τουρισμός στην Άνδρο βρίσκεται σε ανοδική τάση, ιδίως ως εικόνα ενός οικοτουριστικού και πολιτιστικού προορισμού. Επίσης, η πολλά υποσχόμενη ορνιθοπαρατήρηση (birdwatching) παρουσιάζει σημεία ανόδου
- Το νησί διαθέτει σήμερα ένα υποδειγματικό δίκτυο αποκατεστημένων μονοπατιών περιβαλλοντικών-πολιτιστικών διαδρομών και πλούτο ενημερωτικού υλικού για τους επισκέπτες, που εύκολα μπορούν να αξιοποιηθούν για την βιώσιμη ανάπτυξή του.
- Οι νησίδες της Άνδρου, τα σπάνια πουλιά και τα ενδημικά φυτά τα οποία θα προστατεύονται αποτελεσματικά μετά την θεσμοθέτηση της περιοχής προστασίας της φύσης από την πολιτεία, καθώς και η τεκμηρίωση της κατάστασής τους και η ενεργός διαχείρισή τους με την τεχνογνωσία που ήδη υπάρχει, θα δημιουργήσουν ευκαιρίες ισόρροπης και βιώσιμης ανάπτυξης όλου του νησιού.
- Η ύπαρξη του κέντρου ενημέρωσης, του κέντρου πρώτων βοηθειών άγριας ζωής και του αξιόλογου εξοπλισμού αποτελούν σημαντικές ευκαιρίες για παραπέρα ανάπτυξη των δράσεων και επωφελών συνεργασιών.
- Έχουν ήδη ξεκινήσει αξιόλογες προσπάθειες στο θέμα της καλλιέργειας και προώθησης στην αγορά τοπικών ποικιλιών και προϊόντων.

1.2.4 Απειλές

- Η επανάπαυση στις επιτυχίες του έργου και η απώλεια του «βηματισμού του» μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων, ιδιαίτερα σε ότι αφορά στο δυναμικό τοπικής ανάπτυξης και ανάπτυξης.
- Η αδυναμία εξεύρεσης χρηματοδότησης για τη συνέχιση – επέκταση των βασικών επιδεικτικών δράσεων.
- Η μελλοντική εξάντληση του αποθέματος ενημερωτικού υλικού και ενδεχόμενη υπολειτουργία του Κέντρου Ενημέρωσης και του κέντρου πρώτων βοηθειών άγριας ζωής, θα περιορίσουν σημαντικά τις ευκαιρίες ενημέρωσης κατοίκων και επισκεπτών.
- Η πιθανή υπολειτουργία του συστήματος επιτήρησης-φύλαξης και η συνακόλουθη υποβάθμιση της αποκτηθείσας τεχνογνωσίας και επιχειρησιακής ικανότητας, θα επηρεάσουν την αποτελεσματική προστασία των προστατευόμενων περιοχών του νησιού.
- Η απογοήτευση της τοπικής κοινωνίας εφόσον δεν υπάρξει συνέχεια και παραπέρα εξέλιξη των επιδεικτικών παρεμβάσεων του προγράμματος.
- Αύξηση της γραφειοκρατίας, εμβάθυνση της οικονομικής κρίσης, θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις τοπικές προτεραιότητες.
- Καθυστέρηση στην εφαρμογή των θεσμικών, διοικητικών και διαχειριστικών μέτρων μπορεί να επηρεάσει το καθεστώς διατήρησης του τόπου.

2. ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ AFTER LIFE

Όπως καθορίζεται σε όλα τα προγράμματα LIFE, οι εταίροι του έργου οφείλουν να διασφαλίσουν την βιώσιμη συνέχιση των βασικών σημείων του προγράμματος για τα επόμενα χρόνια μετά την λήξη του.

Βασικός στόχος του Σχεδίου After LIFE είναι η αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών της Άνδρου με έναν κοινωνικά αποδεκτό και οικονομικά βιώσιμο τρόπο, η συνέχιση και επέκταση των παρεμβάσεων του προγράμματος μέσα από τη λειτουργική ένταξη των κρισιμότερων από αυτές στο πλαίσιο του προγράμματος λειτουργίας του Δήμου Άνδρου (προστασία περιβάλλοντος, αγροτική ανάπτυξη, τουριστική ανάπτυξη, πολιτιστικές δραστηριότητες), καθώς και παρεμβάσεις ελέγχου και προστασίας της βιοποικιλότητας από πλευράς Ορνιθολογικής και NCC. Η εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης και η απρόσκοπτη λειτουργία της Επιτροπής Διαχείρισης ΖΕΠ, αποτελούν τις προϋποθέσεις για την μακροημέρευση των δράσεων προστασίας στο νησί.

Κλειδιά για την επίτευξη του παραπάνω στόχου αποτελούν:

- A) Η θεσμική ενδυνάμωση των ζητημάτων διατήρησης της βιοποικιλότητας, μέσα από την υπογραφή Προεδρικού Διατάγματος καθορισμού προστατευόμενων ζωνών και όρων προστασίας, με βάση τις κατευθύνσεις του Σχεδίου Διαχείρισης ΖΕΠ. Μετά την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης, απαιτείται η διαρκής συνεργασία με τις υπηρεσίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος, ώστε να προωθηθεί η επεξεργασία του σχετικού Π.Δ. Στο πλαίσιο αυτό είναι καθοριστικής σημασίας η αποτελεσματική λειτουργία της Επιτροπής Διαχείρισης ΖΕΠ, η οποία συστάθηκε με πρωτοβουλία του Δήμου Άνδρου και λειτουργεί ως συντονιστικό όργανο για την συνέχιση της υλοποίησης των κατευθύνσεων του Σχεδίου Διαχείρισης. Στην Επιτροπή Διαχείρισης συμμετέχουν στελέχη του Δήμου Άνδρου, εκπρόσωποι του Υπουργείου Περιβάλλοντος, της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου, των εμπλεκόμενων υπηρεσιών (δασικής Υπηρεσίας, Πυροσβεστικής, Λιμενικού Σώματος, Αστυνομίας), ΜΚΟ και τοπικοί φορείς. Η Επιτροπή Διαχείρισης συνέρχεται τακτικά τουλάχιστον δύο φορές ανά έτος ή και εκτάκτως, ώστε να εγκρίνει το ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης και να επιλύει εγκαίρως τα όποια ζητήματα προκύπτουν σε σχέση με την βιοποικιλότητα της Άνδρου.
- B) Η διατήρηση της περιβαλλοντικής ομάδας του Δήμου Άνδρου σε λειτουργική μορφή και μετά την λήξη του έργου, ως πυρήνα για τις συνεχιζόμενες δράσεις διαχείρισης της ΖΕΠ Άνδρου. Θα απαιτηθεί η συνέχιση των εργασιών τόσο του υπεύθυνου του έργου, όσο και τουλάχιστον ενός από τους φροντιστές πεδίου, ώστε να υλοποιούνται οι βασικές συνεχιζόμενες δράσεις πεδίου (καλλιέργεια κτημάτων, συντήρηση - λειτουργία περιστεριώνων, περιπολίες ξηράς & θάλασσας, έλεγχος - συντήρηση υποδομών, προστασία υγροτόπων, λειτουργία Κέντρου Α' Βοηθειών, κλπ), η ενημέρωση κατοίκων και επισκεπτών, στο πλαίσιο του Κέντρου Ενημέρωσης Κορθίου, αλλά και εκδηλώσεων - παρεμβάσεων που θα πρέπει να προγραμματίζονται σε ετήσια βάση. Η ομάδα θα έχει την ευθύνη για την τακτική ενημέρωση της Επιτροπής Διαχείρισης ΖΕΠ και των αρμόδιων υπηρεσιών του Δήμου, ώστε να λαμβάνονται έγκαιρα τα απαραίτητα μέτρα για τη διατήρηση - ανάπτυξη των στοιχείων βιοποικιλότητας του νησιού, καθώς και των γύρω νησίδων.

Γ) Η συνέχιση της δραστηριοποίησης των εταιρών του προγράμματος στο νησί (Ορνιθολογική και ΝCC), σε συνεργασία με τον τοπική ομάδα εθελοντών και την περιβαλλοντική ομάδα του Δήμου, ως σημαντικών τεχνικών συνιστωσών της Διαχείρισης της ΖΕΠ Ανδρου. Η δραστηριοποίηση των δύο εταιρών θα πρέπει να σχετίζεται με τη συνέχιση της εποπτείας, παρακολούθησης των πληθυσμών των ειδών προτεραιότητας και των βιοτόπων τους, καθώς και με τη συντήρηση των σχετικών υποδομών. Επιπρόσθετα, η δραστηριοποίηση των δύο εταιρών θα βοηθήσει στην κατεύθυνση της διαρκούς βελτίωσης της τεχνογνωσίας και επιχειρησιακής ικανότητας της τοπικής περιβαλλοντικής ομάδας, μέσω συνεργασιών και κοινών δράσεων με άλλα προγράμματα με κοινούς στόχους.

Δ) Η εκπόνηση και υλοποίηση ετήσιων Προγραμμάτων Δράσης, στο πλαίσιο της Σχεδίου Διαχείρισης της ΖΕΠ Ανδρου, μετά από έγκριση της Επιτροπής Διαχείρισης. Το Πρόγραμμα Δράσης θα προτεραιοποιεί τις αναγκαίες παρεμβάσεις και θα προσδιορίζει φορείς και υπηρεσίες που εμπλέκονται στην υλοποίηση. Η αξιολόγηση της υλοποίησης του ετήσιου προγράμματος θα γίνεται στο πλαίσιο σχετικής αναφοράς που θα ενσωματώνει τα αποτελέσματα της παρακολούθησης της υλοποίησης του προγράμματος και θα υποβάλλεται προς έγκριση στην Επιτροπή Διαχείρισης.

Σε ότι αφορά στη συνέχιση και συντήρηση των παρεμβάσεων του προγράμματος LIFE, η Επιτροπή Διαχείρισης ΖΕΠ και η τοπική περιβαλλοντική ομάδα, στο πλαίσιο της υλοποίησης του Σχεδίου Διαχείρισης της ΖΕΠ Άνδρου, θα πρέπει να φροντίζουν για τα ακόλουθα:

Συνέχιση Δράσεων:

- συνεργασία με τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, στο πλαίσιο της διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής
- συνέχιση της καλλιέργειας των κτημάτων και του αγροτικού κήπου
- συνέχιση της λειτουργίας των περιστεριώνων
- συνέχιση της λειτουργίας συστήματος πρόληψης επανεισαγωγής αρουραίων σε νησίδες
- υλοποίηση του σχεδίου φύλαξης της ΖΕΠ με περιπολίες ξηράς/θάλασσας
- παρακολούθηση ειδών πτηνών στόχων και παρεμβάσεις όποτε απαιτείται
- έλεγχος των παρεμβάσεων σε υγρά τοπους και των αγκυροβολίων σκαφών
- συνέχιση της δραστηριοποίησης της ομάδας εθελοντών
- συνέχιση της λειτουργίας του Κέντρου Α' Βοηθειών για την άγρια ζωή
- συνέχιση της λειτουργίας του Κέντρου Ενημέρωσης Κορθίου
- συντονισμένες δράσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, διαχείρισης και ανάδειξης, με στόχευση σε κατοίκους, επισκέπτες, σχολεία, επαγγελματικές ή άλλες ομάδες, κλπ.

8

Συντήρηση υποδομών/εξοπλισμού

- συντήρηση μικρών υδατοσυλλογών
- συντήρηση των καλλιεργούμενων κτημάτων (περίφραξη, ξερολιθιές, κλπ)
- συντήρηση περιστεριώνων
- συντήρηση παρεμβάσεων στις νησίδες (τεχνητές φωλιές, αρδευτικά συστήματα, κλπ)
- συντήρηση των παρεμβάσεων σε υγρά τοπους
- συντήρηση των αγκυροβολίων σκαφών

- συντήρηση πινακίδων
- αναπαραγωγή ενημερωτικού υλικού
- συντήρηση Κέντρου Ενημέρωσης & Κέντρου Α' Βοηθειών
- συντήρηση εξοπλισμού (σκάφος, αυτοκίνητο, κλπ)

Για την υλοποίηση των παραπάνω, εκτιμάται ότι θα απαιτηθεί η μερική απασχόληση τριών στελεχών του Δήμου Άνδρου (υπεύθυνου, φροντιστή πεδίου και υπεύθυνου επικοινωνίας), και αντιστοίχως η μερική απασχόληση δύο στελεχών των εταιρών (ενός της Ορνιθολογικής και ενός της NCC). Δεν απαιτείται επιπρόσθετος ειδικός εξοπλισμός πέραν εκείνου που έχει ήδη αποκτηθεί και διαθέτουν οι εταίροι του έργου.

Απαιτείται η διατήρηση της χρήσης Κέντρου Ενημέρωσης, εκθεσιακού χώρου και γραφείου του προγράμματος από τον Δήμο Άνδρου.

3. ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Παρακάτω γίνεται μια αδρή ανάλυση των οικονομικών αναγκών του Σχεδίου *After LIFE* της Άνδρου, ενώ ακολουθεί σε επόμενη παράγραφο πρόταση για την εξεύρεση των πόρων του προγράμματος.

3.1 Εκτιμώμενα έξοδα λειτουργίας του Σχεδίου *After LIFE* της Άνδρου

Πίνακας 1: Εκτιμώμενα λειτουργικά έξοδα του Σχεδίου *After LIFE* της Άνδρου: Περιβαλλοντική Ομάδα Δήμου (υπεύθυνος, φροντιστής πεδίου και υπεύθυνος επικοινωνίας μερικής απασχόλησης), υπεύθυνος παρακολούθησης Ορνιθολογικής, υπεύθυνος βιοποικιλότητας NCC, πρόγραμμα παρακολούθησης, υλικό ενημέρωσης.

ΔΑΠΑΝΗ	ΕΤΗΣΙΟ	ΣΕΤΙΑ	2017β	2018	2019	2020	2021	2022α
Υπεύθυνος: απασχόληση 20%	4.500	22.500	2.250	4.500	4.500	4.500	4.500	2.250
Φροντιστής πεδίου: απασχόληση 40%	6.000	30.000	3.000	6.000	6.000	6.000	6.000	3.000
Υπεύθυνος επικοινωνίας: απασχόληση 25%	4.000	20.000	2.000	4.000	4.000	4.000	4.000	2.000
Υπεύθυνος παρακολούθησης Ορνιθολογικής: απασχόληση 35%	7.500	37.500	3.750	7.500	7.500	7.500	7.500	3.750
Υπεύθυνος βιοποικιλότητας NCC: απασχόληση 20%	2.500	12.500	1.250	2.500	2.500	2.500	2.500	1.250
Καύσιμα μεταφορικών μέσων (σκάφος, τρακτέρ, αυτοκίνητο)	8.000	40.000	4.000	8.000	8.000	8.000	8.000	4.000
Ασφάλιστρα – τέλη μεταφορικών μέσων	1.500	7.500	750	1.500	1.500	1.500	1.500	750
Συντήρηση μεταφορικών μέσων	3.500	17.500	1.750	3.500	3.500	3.500	3.500	1.750

Αναλώσιμα	2.000	10.000	1.000	2.000	2.000	2.000	2.000	1.000
Άλλα λειτουργικά κόστη	2.000	10.000	1.000	2.000	2.000	2.000	2.000	1.000
Διοργάνωση εκδηλώσεων*	2.000	4.000	1.000	2.000	1.000	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	43.500	211.500	21.750	43.500	42.500	41.500	41.500	20.750

* Για τη διοργάνωση εκδηλώσεων από το τρίτο έτος θα εξασφαλίζονται πάντοτε χορηγοί

Με βάση την παραπάνω πρόβλεψη απαιτούνται ετησίως περίπου 43.000 ευρώ για την βασική λειτουργία του Σχεδίου After LIFE της Άνδρου, εκ των οποίων ένα ποσό τουλάχιστον από 4.500 έως 8.500 ευρώ αφορούν αμοιβές μόνιμου προσωπικού του Δήμου και μπορούν να θεωρηθούν διασφαλισμένες. Επομένως θα απαιτηθεί η εξεύρεση περίπου 34.000 ως 38.000 ευρώ ετησίως για να λειτουργήσει το βασικό πρόγραμμα διατήρησης. Στην εκτίμηση αυτή γίνεται η υπόθεση εργασίας ότι ο Δήμος Άνδρου θα υποστηρίξει το πρόγραμμα με την παραχώρηση χώρου στέγασης του Κέντρου Ενημέρωσης και γραφείου και ότι θα διαθέτει τον απαιτούμενο εξοπλισμό από τα ίδια μέσα του.

3.2 Ενδεικτικά έσοδα από την λειτουργία του Σχεδίου After LIFE της Άνδρου

Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης:

1. Δήμος Άνδρου: θα συμβάλλει κατ' ελάχιστον με την κάλυψη της μισθοδοσίας του υπεύθυνου του προγράμματος και ιδανικά και των άλλων δύο στελεχών (φροντιστής πεδίου, υπεύθυνος επικοινωνίας). Ισοδυναμεί με ποσό της τάξης των 4.500 – 14.500 ευρώ ετησίως.
2. Πράσινο Ταμείο: εκτιμάται ότι μπορεί να καλύπτει ετήσιο κόστος της τάξης των 20.000 ευρώ για το πρόγραμμα.
3. Ανταποδοτικά τέλη από Δήμο και τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις, για καθαρισμό παραλιών, ενημέρωση επισκεπτών, προβολή – ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής: εκτιμάται ότι μπορεί να συγκεντρώνεται ένα ποσό της τάξης των 2.000 ευρώ ετησίως.
4. Χορηγίες από μεμονωμένους χορηγούς και επιχειρήσεις, με σκοπό την προστασία και ανάδειξη της περιοχής, σε συνδυασμό με τη συνέχιση της επόπτευσης των ευαίσθητων οικοσυστημάτων και ειδών. Εκτιμάται ότι μπορεί να συγκεντρώνεται ένα ποσό της τάξης των 5.000 – 6.000 ευρώ ετησίως.
5. Επιχορήγηση από ευρωπαϊκά προγράμματα στο πλαίσιο της συμμετοχής του προγράμματος σε δράσεις προστασίας – ανάδειξης της Άνδρου και των περιοχών Natura 2000 που φιλοξενεί. Μεμονωμένα ή σε συνεργασία με άλλους φορείς. Εκτιμάται ότι κατά μέσο όρο, με την ενεργή και εστιασμένη αναζήτηση σχετικών ευρωπαϊκών πόρων, θα μπορεί να συγκεντρώνεται ένα ποσό της τάξης των 15.000 ευρώ κατά μέσο όρο ετησίως.
6. Συγκέντρωση πόρων από κληροδοτήματα, ιδρύματα, κ.λπ. Εκτιμάται ότι με κατάλληλους χειρισμούς μπορεί να συγκεντρώνεται ποσό της τάξης των 1.000 ευρώ ετησίως.
7. Συγκέντρωση πόρων από πωλήσεις προϊόντων που παράγονται στο πλαίσιο των δράσεων διαχείρισης, όπως π.χ. από την συνέχιση της καλλιέργειας των αναβαθμίδων στις περιοχές του προγράμματος. Με κατάλληλη προώθηση των

σχετικών προϊόντων εκτιμάται ότι οι πωλήσεις μπορεί να αποφέρουν ως 2.000 ευρώ ετησίως.

8. Διοργάνωση εκδηλώσεων ψυχαγωγικού και εκπαιδευτικού χαρακτήρα, με την εθελοντική συνδρομή οργανοπαιχτών, τοπικών συλλόγων, κ.λπ. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να συγκεντρώνονται ως 2.000 ευρώ ετησίως για το σχήμα διαχείρισης.

Πίνακας 2: Εκτιμώμενες πηγές εσόδων και το χρονοδιάγραμμά τους (ποσά σε €):

Πηγή Εσόδων	2017β	2018	2019	2020	2021	2022α
Συμβολή Δήμου Ανδρου	5.750	10.000	10.000	10.000	10.000	5.000
Επιχορήγηση Πράσινου Ταμείου	10.000	20.000	20.000	20.000	20.000	10.000
Ανταποδοτικά	1.000	2.000	2.000	2.000	2.000	1.000
Χορηγίες	5.000	6.000	6.000	6.000	6.000	3.000
Ευρωπαϊκά προγράμματα	0	5.000	5.000	15.000	25.000	15.000
Πόροι από κληροδοτήματα	0	500	500	1.000	1.000	500
Πωλήσεις προϊόντων και αγαθών ενίσχυσης	0	0	2.000	3.000	5.000	3.000
Έσοδα από εκδηλώσεις	0	1.000	2.000	3.000	5.000	2.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	21.750	44.500	47.500	60.000	74.000	39.500

11

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τον συνδυασμό των πινάκων 1 και 2 προκύπτει ο Πίνακας 3, όπου απεικονίζεται η εκτιμώμενη καθαρή θέση των αποθεματικών του Σχεδίου After LIFE της Ανδρου, με βάση τις προβλέψεις εσόδων και εξόδων της πρώτης πενταετίας λειτουργίας του:

Πίνακας 3: Χρηματοδοτική κατάσταση του Προγράμματος Διατήρησης Βιοποικιλότητας της Ανδρου κατά την πρώτη πενταετία λειτουργίας του (ποσά σε €):

	2017β	2018	2019	2020	2021	2022α
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	21.750	44.500	47.500	60.000	74.000	39.500
ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	21.750	43.500	42.500	41.500	41.500	20.750
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	0	1.000	5.000	18.500	32.500	18.750

Είναι σαφές ότι με λελογισμένη οικονομική διαχείριση και με ενεργή αναζήτηση προγραμμάτων, χορηγιών και άλλων αδέσμευτων πόρων, το Σχέδιο After LIFE της Ανδρου μπορεί να αποδειχθεί βιώσιμο οικονομικά, σε βαθμό που να μπορεί με τα έσοδά του να χρηματοδοτεί κάποιες από τις βασικές διαχειριστικές και ενημερωτικές δράσεις που απαιτούνται για τη διατήρηση της προστατευόμενης περιοχής και παράλληλα να είναι σε θέση να καλύπτει παροδικά τα κενά χρηματοδότησης που μπορεί να δημιουργούνται με βάση το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και τις χρηματοροές των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και των επιχορηγήσεων. Σε κάθε περίπτωση, το κόστος ειδικών διαχειριστικών δράσεων ή άλλων παρεμβάσεων που θα καθορίζονται από τα ετήσια προγράμματα δράσης (π.χ. πρόγραμμα ελέγχου ειδών εισβολέων στις νησίδες- αποικίες των θαλασσοπουλιών), θα καλύπτεται μέσα από ειδικά σχετικά ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το πρόγραμμα LIFE, χωρίς να επιβαρύνει τη βασική λειτουργία του Σχεδίου After LIFE της Ανδρου. Στις περιπτώσεις αυτές, το αποθεματικό του προγράμματος θα μπορεί να συμβάλλει στην κάλυψη της ίδιας συμμετοχής, σε περίπτωση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Με βάση τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια συγκέντρωσης του απαιτούμενου ποσού για τη λειτουργία του προγράμματος διατήρησης βιοποικιλότητας της Ανδρου, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος LIFE ANDROSSPA. Προϋπόθεση αποτελεί η διαρκής απόδειξη της αναγκαιότητας – χρησιμότητας της ύπαρξης του προγράμματος στην τοπική κοινωνία και στους φορείς της Ανδρου.

12

Πρόγραμμα LIFE Ανδρου
LIFE10 NAT/GR/000637
ANDROSSPA

AFTER LIFE CONSERVATION PLAN

SUMMARY

The main objective of the After LIFE Plan is the effective management of the protected areas of Andros in a socially acceptable and economically viable way, the continuation and expansion of the program's interventions through the functional integration of the most critical of them in the Andros Municipality routine operations (environmental protection, rural development, tourism promotion, cultural activities) and control and protection of biodiversity interventions with the help of HOS and NCC. The implementation of the Management Plan and the smooth operation of the SPA Management Committee are prerequisites for the longevity of the island conservation actions.

Keys to achieving the above goals are:

- A) Institutional strengthening of biodiversity conservation issues, through the signing of the Presidential Decree (PD) establishing protected areas and protection conditions, based on the directions of the SPA Management Plan. Following the adoption of the Ministerial Decision, it is necessary to cooperate closely with the services of the Ministry of the Environment in order to promote the elaboration of the relevant PD. In this context, the effective functioning of the SPA Management Committee, which was established on the initiative of the Municipality of Andros and functions as a coordinating body for the continuation of the implementation of the Management Plan guidelines, is crucial. The SPA Management Committee includes representatives of the Municipality of Andros, representatives of the Ministry of the Environment, the Region of the Aegean, the public services involved (Forest Service, Fire Brigade, Coast Guard, Police), NGOs and local bodies. The Management Committee meets regularly at least twice a year, or as needed in urgent cases, to approve the Annual Action Program and resolve any issues that arise in relation to Andros' biodiversity in a timely manner.
- B) Maintaining the environmental team of the Municipality of Andros in functional form, and after the end of the project, as a nucleus for the ongoing management of the SPA. The project manager as well as at least one of the field team will be required to continue their services in implementing the essential ongoing field activities (land cultivation, maintenance and operation of dovecotes, land and sea patrols, infrastructure maintenance, wetland protection, operation of the First Aid Center, etc.), providing information to residents and visitors in the framework of Korthi Information Center, as well as events - interventions that should be planned on an annual basis. The team will be responsible for the regular briefing of the SPA Management Committee and the competent services of the Municipality in order to take the necessary measures for the preservation and promotion of the biodiversity of the island and the surrounding islets.
- C) The continuation of the activities of the project partners on the island (HOS and NCC), in collaboration with the local group of volunteers and the team of the Municipality, as major technical components of the SPA Andros Management. The involvement of the two partners should be related to the continuation of surveillance, monitoring of the populations of priority species and their habitats, and the maintenance of relevant infrastructures. In addition, the involvement of the two partners will help to steadily improve the know-how

13

and operational capability of the local group through collaborations and joint actions with other programs with common objectives.

D) The development and implementation of Annual Action Plans, in accordance to the SPA Management Plan, after approval by the SPA Management Committee. The Action Plans will prioritize the necessary interventions and identify the key persons and public services involved in the implementation. The evaluation of the implementation of the annual plan will be carried out through a review report incorporating the results of the implementation of the plan, which will be submitted for approval to the SPA Management Committee.

With regard to the continuation and maintenance of the LIFE project interventions, the SPA Management Committee and the local group, should ensure the following:

Continuing Actions:

- Cooperation with the stakeholders involved in the management of the protected area
- Land cultivation and agricultural garden
- operation of dovecotes (pigeon towers)
- operation of the activities to prevent re-introduction of rats into islets
- Land / sea patrols
- Monitoring target bird species and interventions whenever required
- Monitoring of interventions in wetlands and moorings
- Volunteer local team (LCG)
- Operation of the Wildlife First Aid Center
- Operation of the Korthi Information Center
- Coordinated actions of environmental awareness, awareness raising, management and promotion, targeted at residents, visitors, schools, professional or other groups

14

Maintenance of infrastructure / equipment

- Maintenance of wildlife ponds
- Maintenance of the cultivated land (fencing, stone walls, etc.)
- Maintenance of the pigeon towers
- Maintenance of interventions on islets (artificial nests, irrigation systems, etc.)
- Maintenance of interventions in wetlands
- Maintenance of moorings
- Maintenance of notice boards
- Reproduction of information material
- Maintenance of the Wildlife First Aid Center and Korthi Information Center
- Maintenance of equipment (boat, car, tractor, etc.)

To implement the above, it is estimated that three *part-time* members of Andros Municipality (coordinator, field warden and dissemination coordinator), and two *part-time* members of the two partners, will be required. No additional equipment will be required.

It is clear that rational economic management and active search for co-financers, sponsorships and other funding, the After LIFE management plan may prove economically viable to the extent that it can fund with own sources some of the basic actions needed to conserve the protected area and at the same time be able to temporarily cover the funding gaps that may be created occasionally.

In any case, the cost of specific management actions or other interventions will be determined by annual action plans and may be financially covered through relevant European projects, without affecting the budget of the After LIFE management plan. In such cases, the After Life program may contribute in covering the own contribution of the Municipality in the case of co-financed programs.

Based on the above, it is understood that the necessary funds for the operation of the biodiversity conservation program in Andros can be secured, after completion of the LIFE project ANDROSSPA. A prerequisite is the constant demonstration of the need and the usefulness of having the After Life Management Plan in operation, to the local community and stakeholders of Andros.